

LENTE

20 maart

Seizoenen

Winter, lente, zomer, herfst, winter, lente, zomer, herfst ...

Elk jaar bestaat uit de kringloop van seizoenen. Altijd heeft de mens overgang van de seizoenen gevierd. Ieder seizoen heeft invloed op het leven van plant, dier en mens. Hoewel veel mensen minder afhankelijk van de natuur geworden zijn, toch geeft ieder seizoen een ander gevoel.

In deze lesbrief willen we de leerlingen laten nadenken over de veranderingen in de natuur en dagelijks leven, die in de loop van de lente plaatsvinden.

Doelstellingen

- De leerling krijgt inzicht in de loop van de seizoenen.
- De leerling kent het verband tussen de seizoenen en de lengte van de dagen
- De leerling weet dat seizoenen en klimaat niet overal op de wereld hetzelfde zijn.
- De leerling weet dat er veel in de natuur verandert bij het naderen van de zomer
- De leerling oefent in het waarnemen van veranderingen van de natuur in eigen omgeving.
- De leerling weet algemene zaken over het groeien van planten.

Doelgroep

Leerlingen van de groepen 5 en 6 van het basisonderwijs (8-10 jaar)

Kerndoelen

Nederlandse taal

Domein A (mondelijke taalvaardigheid)

2. De leerlingen kunnen:

- verslag uitbrengen
- iets uitleggen
- hun ervaringen, mening, waardering of afkeuring op persoonlijke wijze weergeven

Domein C (schrijfvaardigheid)

8. De leerlingen kunnen teksten schrijven, waarin zij hun eigen ervaringen, mening, waardering of afkeuring duidelijk weergeven.

Tekenen en handvaardigheid

Domein A (vormgeven)

Leerlingen kunnen werkstukken maken op basis van een innerlijke voorstelling van een onderwerp vanuit hun geheugen, fantasie en/of beleving.

Oriëntatie op mens en wereld

Natuuronderwijs

Domein F: mensen, planten, dieren

31 De leerlingen kunnen voorbeelden noemen van eigenschappen van organismen waaruit blijkt dat deze aangepast zijn aan de omgeving, voedselmogelijkheden en seizoenen (bijvoorbeeld schutkleur, winterslaap).

Domein G materialen en verschijnselen

35 De leerlingen weten dat de aarde deel uitmaakt van ons zonnestelsel en met andere planeten een baan beschrijft rond de zon. Ze kunnen met behulp van deze informatie enkele natuurverschijnselen verklaren, waaronder in elk geval: het dag-/nachtritme en het wisselen van de seizoenen.

Met dank aan:

J. Wormer	foto boomgaard met bijenkast
M. Walraven	foto Keukenhof
Landschap Overijssel	foto grutto op paal
The Reader's Digest	foto's Kieviet en de vlinder
Dhr. Van Paassen	foto's nestbescherming
Dhr. Van Veen	foto grutto jongen op het nest
A. Ebregt	foto afgeworpen gewei
Stichting Wakker Dier	foto varken in de wei

W

werkbladen

Seizoenen

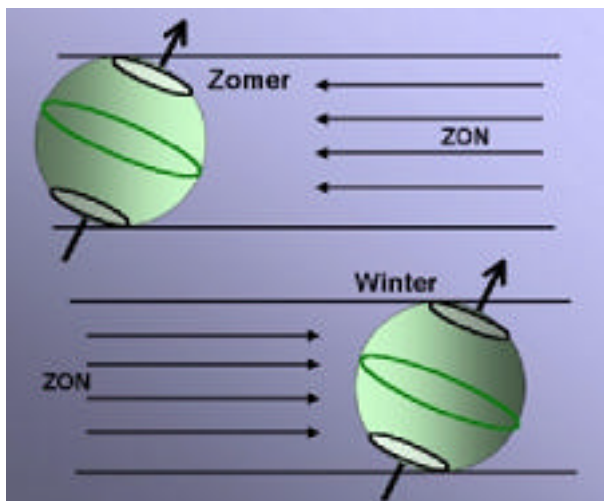
De lente begint meestal op 21 maart. Soms kan het begin van de lente ook vallen op 20 maart. Dat heeft te maken met de stand van de zon. Afgesproken is dat de lente begint op dag dat de zon precies boven de evenaar komt te staan. Er is daar 's middags even helemaal geen schaduw.

Sterrenkundigen kunnen die dag precies, al jaren van tevoren, voorspellen. Zo weten ze nu al dat tot 2043 de lente op 20 maart zal beginnen. Daarvoor begint alleen in 2003 en 2007 de lente op 21 maart.

Bij het begin van de winter (21 december) is de dag het kortst en dus de nacht het langst. De zon komt dan op om 08.44 uur en gaat om 16.28 uur onder. De dag duurt dan slechts 7 uren en 44 minuten. De nacht is maar liefst 16 uren en 16 minuten. Daarna worden de dagen weer langzaam langer tot 21 juni, het begin van de zomer.

Op de eerste dag van de lente duren de nacht en de dag even lang, overal ter wereld. Ook bij het begin van de herfst, rond 22 september, is het overal ter wereld even lang licht als donker.

Dat de dagen langer worden en de zon hoger komt door de stand van de aarde ten opzichte van de zon.

De aardbol

De seizoenen zijn niet overal op de wereld hetzelfde. Op het zuidelijk halfrond zijn de seizoenen precies omgekeerd. Als het in Zuid-Afrika herfst wordt, begint in Noord-Europa de lente. Dit komt door de baan van de aarde om de zon en door de schuine stand van de aardas. De aardas is de lijn die loopt van Noord- naar Zuidpool. De evenaar is de cirkel over de aarde die precies tussen de Noordpool en de Zuidpool loopt. Het gebied ten noorden van de evenaar noemt men het noordelijk halfrond. Het gebied dat ten zuiden van de evenaar ligt, noemt men het zuidelijk halfrond.

1. Zoek in een atlas de landen op die op de evenaar liggen. Zijn er landen bij waar je iets van weet?

Planten en bomen in de lente

Omdat de zon steeds hoger komt en langer schijnt, komt de natuur na de rustperiode van de winter weer volop tot leven. Van de bloemen is het sneeuwklokje een van de vroegste lentebodes: dit plantje bloeit zelfs wanneer er nog sneeuw ligt. Al gauw volgen andere vroege bloeiers: de krokus en de narcissen, en de wilde bloemen zoals de paardebloem en het fluitekruid.

1)

2)

3)

4)

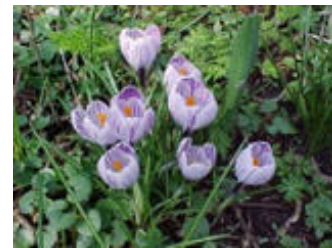
5)

6)

7)

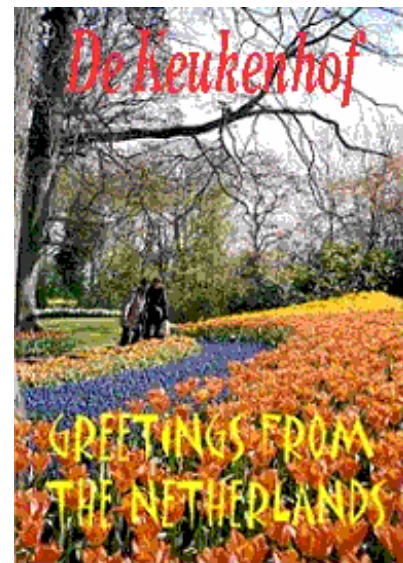

8)

Dit zijn afbeeldingen van de meest zichtbare bloemen, maar als je naar buiten gaat en bijvoorbeeld het grasveld of de tuin goed bekijkt, zul je zien dat er nog veel meer kleinere bloemen en grassen bloeien.

1. Teken de plant en wortels van een tulpen en van een paardebloem. Welke is een *bolgewas* en welke niet?
2. Welke naam hoort bij welk plaatje?
Lenteklokje / sneeuwklokje / hyacint / krokus / narcis / fluitekruid / paardebloem / tulpen.
3. Bloeiende bollen zijn een belangrijke toeristische trekpleister. Kun je een bekende bloemenattractie noemen?
4. Ontwerp je eigen 'groeten uit' -voorjaarskaart.
5. Noem het verschil tussen een paardebloem en een tulpen.
6. Zeg het met bloemen: knip en knutsel een bos tulpen voor een speciale gelegenheid, bijvoorbeeld voor moederdag, vaderdag, van harte beterschap, enzovoort. Kijk op internet voor een voorbeeld op onder andere naar <http://www.vouwwerkjes.nl>.

Net zoals sommige dieren maken de bomen ook een soort winterslaap door. Ze halen adem door de wortels, stam en de takken, maar nemen geen voedsel op. Dankzij de warmte van de voorjaarszon kunnen de wortels ook weer voedsel uit de grond opnemen. Aan het zwellen van de knoppen kun je zien dat de bomen weer langzaam tot leven komen. Maar ze maken niet allemaal tegelijk knoppen.

Van de (loof)bomen zijn de wilgensoorten er het vroegst bij: in maart krijgen ze al een groen gele waas. Van dichtbij zie je dat de boom vol met heel kleine knoppen zit. Uit de knoppen kunnen bladeren of bloemen komen.

Bij sommige boomsoorten komen er eerst bloemen en dan pas bladeren. Kijk maar eens naar deze foto van de Hazelaar. Zie je de bladeren?

En wist je dat de Hazelaar zowel mannelijke als vrouwelijke bloemen heeft? De vrouwelijke bloemen zijn klein, je ziet ze nauwelijks. De mannelijke bloemen noemen we *katjes*. Deze *katjes* zitten vol nectar en stuifmeel. Nectar en stuifmeel zijn een belangrijke bron van voedsel voor insecten die net uit hun winterslaap komen, zoals de hommels en de bijen.

Bij fruitbomen is de bloesem heel goed te zien. De bloemen zien er niet alleen prachtig uit, ze dienen ook een doel. Om zich te kunnen voortplanten moet de boom zaad maken. Daarvoor moet een stuifmeelkorrel van de ene bloem op de stamper van de andere bloem terecht komen. Dat noemen we bestuiven. Voor de verspreiding van het stuifmeel maakt de boom gebruik van insecten. Het stuifmeel blijft kleven aan de haren en pootjes van de hommels en bijen die op de nectar in de bloemen af komen.

Er zijn ook bomen die de wind het bestuivingswerk laten doen. Denk maar eens aan de populieren die een soort pluizig dons maken dat door de wind verspreid kan worden.

Een andere manier van bomen en planten om insecten te lokken is de geur. Soms zijn die geurtjes ook lekker voor mensen, maar niet altijd. Er zijn planten die wij vinden stinken, maar voor insecten toch heel aantrekkelijk zijn. Welke geurtjes vindt jij lekker? Doe maar eens een geurenonderzoek onder de bloeiende planten en bomen bij jou in de buurt.

De Nationale Boomfeestdag

Een belangrijke dag in het voorjaar is de Nationale Boomfeestdag op 24 maart. Je hebt vast al eens gehoord dat er wereldwijd heel veel bomen gekapt worden. Meer dan er worden geplant. Dit proces wordt ontbossing genoemd. De organisatoren van de Nationale Boomfeestdag willen de kinderen en ouders er op wijzen dat bomen – en heel de natuur – ons respect waard zijn. Als thema is dit jaar *Bomen in de Kunst* gekozen. Naast allerlei creatieve activiteiten worden er natuurlijk ook bomen geplant. Surf naar <http://www.boomfeestdag.nl> voor meer informatie over hoe jouw school mee kan doen.

7. Niet alle bomen worden tegelijkertijd groen. Soorten als populieren, wilgen en kastanje worden het eerst groen. Eiken en beuken volgen enkele weken later.
 - Ga na welke boomsoorten er in de omgeving van je school staan?
 - Kijk of de takken al knoppen hebben, teken een tak met knoppen.
 - Schrijf van de verschillende boomsoorten op, wanneer de eerste blaadjes zichtbaar zijn. Teken een tak met jonge blaadjes.
8. Vroeger zag een boomgaard er anders uit dan nu. De fruitbomen waren vroeger veel hoger. Ze stonden meestal in een weiland, waar zomers koeien rondliepen. Nu zijn de fruitbomen veel lager en ze staan dicht bij elkaar in rijen. Wat zijn volgens jou de voor en nadelen van de twee soorten boomgaarden?
9. Op de foto met bloeiende boomgaard zie je een bijenkast staan. Weet je waarom de bijenhouder die er heeft neergezet? Kun je een andere benaming voor een bijenhouder geven?
10. Heb jij wel eens een boom, of een struik geplant? Wat heb je toen gedaan om de boom/plant goed te beschermen?

Dieren in de lente

De dagen worden al langer. Het loopt tegen de avond. Hoog in een boom fluit een merel. Ook 's ochtends heel vroeg, voordat de geluiden van de mensen die van de natuur overstemmen, hoor je allerlei vogels zingen. De trekvogels komen weer terug uit hun overwinteringsgebied. In de wei zie je de eerste lammetjes en veulens. De hazen rammelen en de spechten roffelen. Na de donkere tijd van de winter is de lente een en al activiteit. Dieren maken elkaar het hof, er worden nesten gebouwd, eieren gelegd en bebroed, jongen geboren, gevoed en verdedigd tegen vijanden.

Een Grutto staat op een paaltje op de uitkijk, een Kieviet heeft al een nest gemaakt in de wei. Het zijn weidevogels, vogels die in en rondom de wei leven. In het voorjaar is de wei een bron van voedsel voor de jongen. Wist je dat een Grutto meer dan 3000 torretjes en wurmen per dag opeet? Wonen in een wei kan wel gevaarlijk zijn: het jonge gras wordt gemaaid als eten voor de koeien. Sommige boeren werken mee aan *nestbescherming*. Vrijwilligers zoeken naar nesten en zetten er een stok bij. Zo weet de boer waar het nest ligt en kan hij er netjes omheen maaien.

Grutto

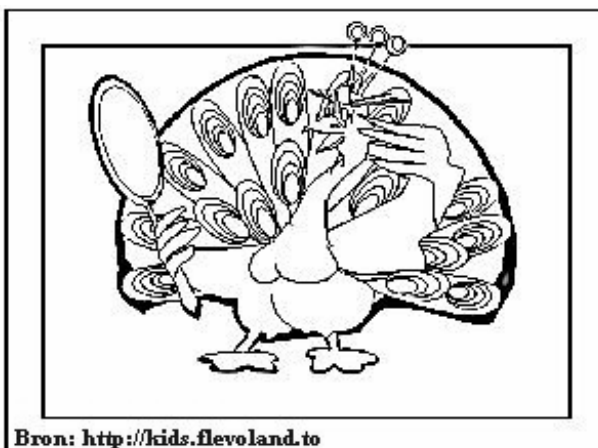
Gruttojongen in een nest in de wei

De boer heeft om het nest heen gemaaid

Lentegedragingen

Dieren vertonen in de lente vaak een heel speciaal gedrag. Ze proberen elkaar's aandacht te trekken, het hof te maken, indruk op elkaar te maken, of hun woon- en voedselgebied af te bakenen. Een zingende merel hoog in de boom geeft aan dat hij daar woont en andere mannetjesmerels daar niet welkom zijn. En je hebt vast wel eens een koppeltje duiven in de stad gezien, waarvan het mannetje z'n borst opzet en cirkels om het vrouwtje heen draait. Of een stelletje eenden dat – druk met de hofmakerij – zonder op het verkeer te letten de weg oversteekt.

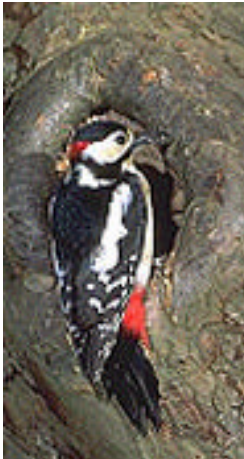

Bron: <http://kids.flevoland.to>

Mannetjesdieren hebben in de lente vaak een *prachtkleed*, daarmee proberen ze indruk te maken op de vrouwtjes.

1. Wat wordt bedoeld met het gezegde 'met andermans veren pronken'?
2. Vraagje: Dof jij je ook wel eens op?

Al heel vroeg in het jaar kun je de roffel van de Grote Bonte Specht horen. In nog geen een seconde geeft roffelt hij 10 - 15 slagen.

3. Hij roffelt op de bast van een boom met:
 - z'n snavel
 - z'n pootjes
 - z'n staart
4. Hij roffelt om:
 - z'n territorium af te bakenen
 - een vrouwtje te lokken
 - om bij de insecten onder de bast van de boom te komen.

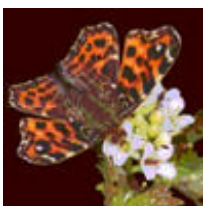
Vogels maken allerlei soorten nesten. Zwaluwen maken een nest van speeksel en modder op een smalle richel, of onder een vensterbank. Waterhoentjes in de stad zie je druk in de weer met het verzamelen van stukken plastic, en ander afvalmateriaal. Daar bouwen ze hun nest van, vaak op een oude autoband of iets dergelijks.

5. Heb jij je wel eens in de nesten gewerkt? Zo ja, hoe?

De kieviet legt al heel vroeg in het voorjaar eieren. Een bekende traditie is het 'eieren rapen'. Dit *aaisykje* is vooral in Friesland populair. Er mogen van 1 maart tot 8 april eieren gezocht worden. Je mag niet meer dan 15 eieren meenemen. Weet je aan wie het eerste kievietsei wordt aangeboden?

Ook voor insecten is de lente een begin van een nieuw leven. Planten en insecten hebben elkaar nodig. In het voorjaar leggen vrouwtjesvlinders (op de foto zie je een Landkaartje) hun eieren op de bladeren, de bloesem van de planten is belangrijk voedsel voor insecten die uit hun winterslaap komen. Veel planten hebben insecten nodig voor de bestuiving.

Dieren in de wei (boerderijdieren)

Bij veel dieren is de lente is de tijd van de geboortes. Zodra het wat warmer wordt zie je lammetjes in de wei. Wat later in het jaar volgen veulens en jonge geitjes. Toch komen niet alle jonge dieren in de wei. Heb je je wel eens afgevraagd waarom je wel lammetjes, maar geen biggetjes en maar heel weinig kalfjes in de wei ziet? In de campagne 'Laat ons weer de beest uithangen' pleit de organisatie Wakker Dier ervoor dat alle boerderijdieren zoveel mogelijk buiten komen.

Dieren in de vrije natuur

Ook in de vrije natuur gebeurt er van alles in de lente. Er worden jonge dassen, zwijntjes en moeflon lammetjes geboren. De damherten en de edelherten werpen hun gewei af. Als je gaat wandelen in het nationale park de Hoge Veluwe is het best mogelijk dat je een afgeworpen gewei vindt.

Sommige dieren, zoals de padden en de egels, houden een winterslaap. In de lente worden ze wakker. De padden trekken dan met z'n allen terug naar de poel waar ze geboren zijn. Dit heet de *voorjaartrek*. Tijdens de trek moeten ze wegen oversteken: er vallen duizenden verkeersslachtoffers. De pad is een beschermde diersoort, gelukkig maar dat er vrijwilligerorganisaties zijn die de padden helpen oversteken.

6. Wat denk dat met een *lentebode* wordt bedoeld?
7. Kun je vier trekvogels noemen die in de lente terugkomen naar Nederland? Kun je een vogelsoort noemen die in Nederland overwintert en in de lente terug gaat naar zijn zomerbroedgebied?
8. Kun je uitleggen hoe de nesten van de vogels in de wei worden beschermd? Vind je deze bescherming belangrijk? Waarom?
9. Kijk naar de dieren bij jou in de buurt. Vertonen ze typisch lentegedragingen? Welke?
10. Vogels bouwen allerlei soorten nesten. Mensen kunnen helpen door nestkastjes te bouwen. Bouw een nestkastje voor bij jullie in de tuin of op het balkon.
11. Welke vogels roepen hun eigen naam? Probeer hun roep eens na te doen.
12. Wat doet een:
 - een haas als hij rammelt?
 - een pauw als hij pronkt?
 - een grutto als hij wiekelt?
 - een duif als die tortelt?
13. In mei leggen al de vogels een ei. Het rijmt, maar klopt het ook?
14. Wat wordt met het volgende gezegde bedoeld:
 - Zoals de ouders zingen, piepen de jongen
15. Kun je een paar verschillen noemen tussen het leven van boerderijdieren en dieren in de natuur?
16. Scharreleieren zijn eieren van de scharrelvogel. Waar of niet waar?

Mensen in de lente

In de lente wordt het weer warmer en de dagen langer. De natuur komt uit haar winterslaap. Alles wordt groener en de eerste bloemen verschijnen. En de vogels zingen prachtig. De mensen worden vrolijker en actiever, ze willen iets gaan doen. De boeren gaan hun land bewerken, ze gaan mest strooien en daarna zaaien. Veel mensen gaan hun tuin opknappen, bij de meeste tuincentra is het vanaf half maart al een drukte van belang.

Anderen worden door het begin van de lente op ander manieren actief. Ze gaan natuurwandelingen maken, vogels waarnemen, bloembollenvelden bezoeken, of ze zijn zo onder de indruk van de lente dat ze gedichten of schilderijen over de lente gaan maken.

Lente is ook de tijd van de terrasjes

Een belangrijk lentefeest is Pasen. Dit feest valt altijd op de zondag en maandag na de eerste volle maan in de lente (tussen 22 maart en 25 april). Vroeger was de lente de tijd van de 'grote schoonmaak'. Met Pasen moest het hele huis op z'n paasbest zijn. In de tot ver in de vorige eeuw hadden de meeste huizen kachels die met kolen of hout gestookt werden. Hierdoor werd het in sommige huizen erg stoffig. Erg lastig want er waren toen nog geen stofzuigers. Zodra het warmer werd in het voorjaar werden de kachels weggezet, de meubels opgestapeld en werd iedere kamer grondig schoongemaakt. Zonodig werden de muren met witkalk geveerd.

1. Wat verandert er in jouw dagelijks leven als het lente wordt?
2. Veel mensen zeggen dat ze als de lente begint lentekriebels krijgen? Heb jij dat ook? Vraag aan mensen in jouw omgeving wat lentekriebels zijn.
3. Wat is voor jou typisch lente? Schrijf hierover een gedicht of een verhaaltje over en maak hier een tekening bij.
4. Maak een lentekalender met alle bijzondere dagen.

Weetjes

Bij Pasen horen eieren. Veel etalages zijn met eieren versierd. Het is gewoonte om die eieren in felle kleuren te schilderen. Andere traditie zijn paasvuren en het verstoppertje van eieren.

De paashaas

De paashaas bestaat al heel lang. De eerste verhalen over de Paashaas komen uit de 14^e eeuw. De paashaas werd vooral gezien als een kindervriend en kinderen 'geloofden' echt in de haas. Wie braaf was, kreeg van de paashaas een nest gekleurde eieren. De kinderen maakten zelf een nestje in de tuin, de paashaas bezorgde de eieren bij de brave kinderen. Zo springt de paashaas al jaren rond over de hele wereld.

H

Handleiding

Inleiding

De lesbrief lente is een onderdeel van de serie Seizoenen. De lesbrieven herfst en winter zijn al te verkrijgen via Kennisnet, die van de zomer volgt spoedig.

Seizoenen

Waar komen de seizoenen vandaan?

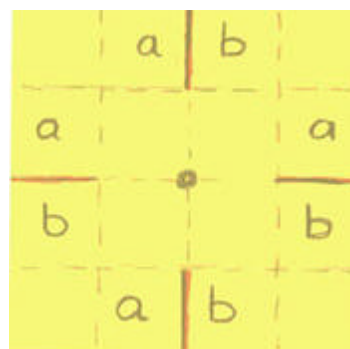
1. Op de Evenaar liggen in Afrika: Somalië, Kenia, Oeganda, Democratische Republiek Kongo, Kongo (Brazzaville), Gabon; in Zuid-Amerika: Brazilië, Colombia, Ecuador en in Azië: Indonesië

Bomen en planten in de lente

De lente is een heel actieve tijd. Haast elke dag zie je veranderingen in de natuur om je heen. Ook in de stad gebeurt er van alles. Dit hoofdstuk van de lesbrief brengt de meest in het oog springende lentegebeurtenissen in de plantenwereld aan de orde.

1. De tulp is een bolgewas en de paardebloem een wilde plant. De kinderen kunnen eventueel een bolplant en een wilde plant mee naar school nemen en de wortels vergelijken.
2. 1) tulp 2) sneeuwklrokje 3) lenteklokje 4) fluitekruid 5) hyacint 6) narcis 7) paardebloem 8) krokus
3. De Keukenhof is een bekende toeristische trekpleister. Ook worden er in het voorjaar diverse bloemencorso's gehouden. De bollenstreek trekt ook bezoekers, maar is ook een bollenproductiegebied voor onder andere de export. Anders dan bij de Keukenhof staan de bollen in grote oppervlakten en in lange rijen gerangschikt.
4. Voor deze opdracht kunnen de kinderen voorbeelden verzamelen van voorjaarskaarten. Wat zijn de gangbare onderwerpen?
5. Deze opdracht werpt de vraag op waarom de ene bloem 'onkruid' is en de andere niet? De paardebloem is wild, de tulp stamt af van een klein bloempje, waarmee steeds verder werd gekweekt. Daarom bestaan er allerlei tulpen soorten met diverse kleuren, maar bestaat er maar een –gele- paardebloem. De paardebloem wordt in de tuin vaak als onkruid gezien, de tulp wordt geplant en gekoesterd. De tulp is overal in bloemenstalletjes te koop, de paardebloem niet. Toch plukken kinderen over het algemeen graag wilde bloemen, zoals de paardebloem. Paardebloemen zijn ook nuttig: Zowel het blad als de stengels van jonge planten worden rauw gegeten in salades. Goed voor de spijsvertering, en bloedzuiverend.
Bron: <http://www.keukenwebsite.com/KRUIDEN%20IN%20DE%20KEUKEN.htm>
6. Werktekening van Elly van Oort: www.vouwwerkjes.nl.
Deze tulp is gemaakt van vouwkarton.
 - 1 Vouw 16 vierkantjes
 - 2 Knip deze in (zie voorbeeld)
 - 3 Plak a op b.
 - 4 Maak een steel van een strook papier, die je om een potlood rolt.
 - 5 Knip de rol van boven in en plak hem aan de onderkant van de tulp vast.
 - 6 Maak een vaas van een closetrol, die je laat beplakken of verven.

16 vierkantjes

7. De kinderen observeren de ontluikende bomen in hun omgeving en houden aantekeningen bij (Fenologie) Ter illustratie van de aantekeningen kunnen ze tekeningen maken van de diverse stadia.
8. Vroeger zag een boomgaard er anders uit dan nu. Dit heeft voornamelijk te maken met het onderhoud. Op korte stam zijn de vruchten makkelijker te plukken. Machines kunnen makkelijker tussen de rijen onkruid wieden. De oude boomgaarden waren voor de dierenwereld interessanter. De hoge bomen waren leefgemeenschappen op zich zelf. Ze boden bescherming, woonruimte en voedsel voor een groot aantal diersoorten. Voor het milieu betekenen de nieuwe boomgaarden dus een verarming.
9. De bijenhouder plaatst de kasten daar op uitnodiging van de fruitkweker. Op deze wijze weten de bijen de weg naar de bloemen makkelijk te vinden en vindt er bestuiving plaats. U kunt de kinderen een afbeelding laten zien van de specifieke imkerkleding.
10. Veel bomen worden geplant, maar de nazorg ontbreekt nogal eens. Heeft de school wel eens meegedaan aan een nationale bomenfeestdag? Hoe staan de bomen er nu bij?

Dieren in de lente

Het onderwerp van deze werkbladen kan aan de orde worden gebracht door middel van een inleidend klassengesprek. Het ziet het leven van boerderijdieren er in de lente uit, hoe verschilt dat met het leven van de dieren in de vrije natuur? Wat hebben de kinderen zelf aan lentegebeurtenissen in hun direct omgeving gezien, enzovoort. Wat was hun lentebode?

1. Als je met iemand anders' veren pronkt, doe je net of iets jouw verdienste is.
2. -
3. De specht roffelt met z'n snavel.
4. Hij doet dit om zijn territorium af te bakenen.
5. -
6. Met een lentebode wordt een boodschapper genoemd, iemand die nieuws brengt.
7. Onder andere: Kieviet, Scholekster, Wulp, Zwaluw, Tjiftjaf, Grutto. Bekende overwinteraars in Nederland zijn de Kolganzen. In de lente trekken ze terug naar hun broedgebied in Rusland.
8. Voordat de boer het gras maait voor de koeien op stal, kijken vrijwilligers van vogelbeschermingorganisaties of er nesten in de wei zijn. Die markeren ze dan met lange stokken. De boer maait er dan om heen. Als het land geploegd moet worden, worden de nesten naar een veilige plek in de buurt gebracht. De vogels weten die nesten weer snel te vinden. Als de koeien in de wei gaan, worden de nesten met een soort rek afgeschermd. Het aantal weidevogels in Nederland loopt terug. Dit ligt aan de verstedelijking, er komt steeds minder wei. Een andere reden is de veranderende grondwaterstand. Het wordt steeds droger. In een drogere wei zitten mindere wormen en torretjes, voedsel voor de weidevogels. Naast nestbescherming is bescherming van hun leefgebied dus ook erg belangrijk.
9. Prominente lentegedragingen zie je ook in een stedelijke omgeving. Merels zingen hoog in de bomen, allerlei dieren maken elkaar het hof, en beginnen nesten te bouwen. Eenden in de parken zijn een duidelijk voorbeeld. Mannetjes kunnen de vrouwtjes 'genadeloos' achterna zitten.

10. Vogels die in de tuin en het balkon kunnen nestelen zijn onder andere de koolmees, pimpelmees en de mus. Belangrijk is de vliegopening. Die verschilt per vogelsoort. De mussen kunnen een steuntje in de rug gebruiken: ze worden steeds zeldzamer. De vliegopening voor een mussennestkasje is 45x30 mm (ovaal). Zie voor een werktekening onder andere <http://www.ping.be/~pin29174/nestkast.htm>
- Ander soorten nesten zijn:
Nest in een hol in de boom	specht
Nest in de boom	merel
Nest op dakrichels,	duiven
Nest op de grond in de wei	kieviet en grutto
Een nest op een oude band in het water	waterhoen
Een nest in het riet	rietgors
Nesten onder dakrichels	zwaluw
11. Drie bekende voorbeelden van vogels die hun naam roepen zijn: grutto, kieviet, koekoek. Hun roep is te horen op de natuurkalender website (zie de links verderop).
- De ekster is zwart-wit, heeft een kuif en ronde vleugeluiteinden. De scholekster is ook zwart-wit, heeft een grote rode snavel, maar geen kuif. De vleugeluiteinden zijn spits. Het zijn allebei weidevogels.
12. Als hazen rammelen rennen het mannetje en het vrouwtje achter elkaar aan, het lijkt op tikkertje. Het is een paarvorming ritueel.
- Een pronkende pauw zet z'n staartveren op, een spectaculair gezicht! Hij doet dit om indruk op de vrouwtjes te maken.
- Om z'n broedgebied aan andere grutto's duidelijk te maken, kantelt de grutto in de vlucht van de ene zij op de andere. Hij seint als het ware met z'n vleugels dat het gebied al bezet is.
- Tortelen is een soort koeren. Tortelende duiven zijn bezig met de hofmakerij. Ook mensen tortelen wel eens.
13. Nee, zeker als het een zacht voorjaar is, worden de eieren al vroeger gelegd. De kieviet is daarvan een voorbeeld.
14. Met dit gezegde wordt bedoeld dat de normen en waarden van de ouders zichtbaar zijn aan de uitlatingen en gedragingen van de kinderen.
15. De kinderen kunnen een paar boerderijdieren benoemen en bespreken hoe deze dieren gehuisvest zijn.
16. Nee, maar wat dan wel? De achterliggende gedachte van deze vraag is het belang voor kippen om te kunnen scharrelen. Gunnen we ze een leven in de wei? En wat moeten we daarvoor doen? Bijvoorbeeld –met het Pasen in het vooruitzicht– scharreleieren kopen. Het is niet de bedoeling dat het een zwaarwichtige discussie wordt!

Extra informatie

Kinderen kunnen in hun woon- en schoolomgeving allerlei dingen waarnemen en daar aantekeningen over maken (fenologie). Er zijn websites die schoolkinderen uitnodigen die waarnemingen in te sturen.

Een zo'n website is: <http://www.dow.wau.nl/msa/Natuurkalender/deelname.htm>

Mensen in de lente

Niet alleen de planten en dieren, maar ook de mensen gedragen zich anders.

1. -
2. -
3. Laat enkele leerlingen hun gedichten, verhalen of tekeningen presenteren.
4. Maak een lentekalender. Laat de leerlingen eerst de bijzondere dagen opnoemen. Geef ze daarna de precieze data uit onderstaande lijst.

20 maart	Begin van de lente: de Keukenhof gaat open
24 maart	Nationale Boomfeestdag
28 maart	Zomertijd gaat in. De klok gaat van 2 naar 3 uur. Ezelsbruggetje: in het voorjaar gaat de klok een uur vooruit. Zomertijd duurt tot t/m 31 oktober.
9 april	Goede Vrijdag
11/12 april	Pasen
27 april	Verjaardag z.k.h. prins Willem-Alexander
30 april	Koninginnedag
4 mei	Dodenherdenking
5 mei	Nationale bevrijdingsdag
8 mei	Landelijke fiets- en molendag
9 mei	Moederdag
13 mei	IJsheiligen voorbij
20 mei	Hemelvaartsdag
30/31 mei	Pinksteren
13 juni	Vaderdag

Meer informatie op internet:**Seizoenen**

<http://www.knmi.nl/voorl/nader/lentebegin20maart.htm>

<http://www.hetweer.org/HetWonderlijkeWeer/seizoene.htm>

De natuur en het weer

<http://www.natuurkalender.nl/>

<http://www.knmi.nl/voorl/nader/droogteenvorstvertraagdenontwikkelingindenatuur.htm>

Bomen en planten in de Lente

<http://www.boomfeestdag.nl/>

Ook met informatie rubriek voor leerkrachten en kinderen

<http://home.wxs.nl/%7Enhuijts/Kinderpagina.html>

Van zaadje tot plant, info over akkerbouw

Dieren in de lente

<http://www.wakkerdier.nl/>

Dieren in de wei. Kritische aantekeningen over het houden van boerderijdieren in de bio-industrie.

<http://www.ping.be/~pin29174/nestkast.htm>

Maak een nestkastje

Lente

<http://www.internetwijzer-bao.nl/lente/>

Dit is lente

<http://lente.startkabel.nl/>

Lente-links

<http://www.speelzolder.com/lente/index.htm>

Lente bij speelzolder

Pasen

<http://www.internetwijzer-bao.nl/pasen/>

Dit is Pasen

http://www.blijmeteenei.nl/pages/total/09_onderwijs/t09-1_p01.html

Lessen over het ei

Knutselwebsites

<http://www.knutselidee.nl/startpasen.htm>

<http://www.vouwwerkjes.nl>